

POSTANOWIENIE

Dnia 4 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Lemańska (przewodniczący)

SSN Paweł Czubik (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Pastuszko

w sprawie ze skargi "S." Sp. z o.o. z siedzibą w Ż.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn.
V AGa 433/22,

z udziałem skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 4 czerwca 2024 r.,

**I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w
Katowicach w sprawie o sygn. akt V AGa 433/22 nastąpiła
przewlekłość postępowania;**

**II. przyznaje skarżącej "S." Sp. z o.o. z siedzibą
w Ż. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego
w Katowicach sumę pieniężną w wysokości 2.000 (dwóch
tysięcy) złotych za okres od 21 września 2022 r. do 4 czerwca
2024 r.;**

**III. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach rozpatrzenie
sprawy o sygn. akt V AGa 433/22 w terminie trzech miesięcy od
dnia zwrotu akt;**

**IV. nakazuje Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach zwrócić
skarżącej "S." Sp. z o.o. z siedzibą w Ż. kwotę 200 (dwieście)
złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;**

V. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz skarżącej "S." Sp. z o.o. z siedzibą w Ż. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Katowicach do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.

Paweł Czubik Joanna Lemańska Grzegorz Pastuszko

UZASADNIENIE

Pismem z 26 lutego 2024 r. S. Sp. z o.o. z siedzibą w Ż. (poprzednio z siedzibą w K.; dalej: „Skarżąca”), reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, złożyła skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, wnosząc o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania prowadzonego przez Sąd Apelacyjny w Katowicach pod sygn. akt V AGa 433/22,

2. wydanie Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach zaleceń do podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności zmierzających do możliwie jak najszybszego rozpoznania sprawy, w szczególności wyznaczenia terminu rozprawy w tejże sprawie,

3. na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), przyznanie Skarżącej od Skarbu Państwa sumy pieniężnej w kwocie 10.000,00 zł,

4. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz Skarżącej zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że 25 lutego 2020 r. Skarżąca wniosła do Sądu Okręgowego w Gliwicach pozew przeciwko P. S.K.A. z siedzibą w B., o zapłatę kwoty 82.410,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych tytułem zapłaty ceny z umowy sprzedaży wentylatora przemysłowego, zawartej 10 kwietnia 2019 r.

Wyrokiem z 27 lipca 2022 r. Sad Okręgowy w Gliwicach w sprawie X GC 153/20 orzekł zgodnie z żądaniem pozwu uznając roszczenie Skarżącej za w pełni uzasadnione i udowodnione. Od wyroku tego strona pozwana wniosła 12 września 2022 r. apelację.

Od dnia złożenia przez Skarżącą odpowiedzi na apelację 21 listopada 2022 r. (data wpływu), Sąd rozpoznający sprawę nie podjął żadnych dalszych czynności zmierzających do jej zakończenia, w szczególności nie wyznaczył nawet terminu posiedzenia, mimo że od ostatniej czynności Sądu do dnia wniesienia niniejszej skargi minął rok i trzy miesiące, podczas których Skarżąca wielokrotnie kontaktowała się z Sądem w celu uzyskania informacji o stanie sprawy, jednak za każdym razem dowiadywała się tylko, że termin posiedzenia w dalszym ciągu nie został wyznaczony.

Jak dalej wywiedziono w skardze, w realiach niniejszej sprawy nastąpiło rażące naruszenie prawa Skarżącej do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, gdyż skutek beczynności Sądu II instancji, Skarżąca nie może uzyskać zaspokojenia swojego roszczenia względem strony pozwanej stwierdzonego już uprzednio wyrokiem Sądu I instancji, co znacząco utrudnia Skarżącej prowadzenie działalności gospodarczej, ze względu na wysoką wartość tego roszczenia. Wobec powyższego, żądanie zasądzenia kwoty 10.000,00 zł jest w pełni uzasadnione, biorąc pod uwagę straty jakie ponosi Skarżąca w związku z trwającym już ponad 15 miesięcy stanem zawieszenia, w jakim znajdują się zasądzone na jej rzecz kwoty.

Pismem z 18 kwietnia 2024 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach złożył odpowiedź na skargę, zgłaszając swój udział w sprawie oraz wnosząc o oddalenie skargi. W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę wskazano, że sprawa zawisła na skutek wniesienia pozwu 25 lutego 2020 r. do Sądu Okręgowego w Gliwicach, który wydał wyrok 27 lipca 2022 r. Wpływ apelacji do Sądu

Apelacyjnego w Katowicach odnotowano 21 września 2022 r. Sąd podejmował w tej sprawie czynności mające na celu nadanie biegu apelacji przez doręczenie jej odpisu. Odpowiedź na apelację złożona została 21 listopada 2022 r. W obecnej sytuacji kadrowej Wydziału, przy uwzględnieniu tendencji wzrostowej wpływu spraw, nie jest możliwe rozpoznawanie apelacji w terminach zadowalających strony. Wpływ spraw do V Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w Katowicach wzrósł w sposób znaczący. Dla porównania wskazać należy, że w roku 2021 wpłynęło łącznie 1997 spraw, w tym 1224 sprawy apelacyjne, a do załatwienia pozostało 1612 spraw apelacyjnych. W 2022 r. wpłynęło łącznie 2757 spraw, w tym 1522 sprawy apelacyjne, a do załatwienia pozostało 1919 spraw apelacyjnych. W 2023 r. wpłynęło łącznie 3665 spraw, w tym 1889 spraw apelacyjnych, a do załatwienia pozostało 2753 spraw apelacyjnych. Wzrost wpływu spraw i narastająca zaległość spowodowały, że sędziowie nie są w stanie doprowadzić do likwidacji zaległości. Wpływ spraw jest trudny do przewidzenia, a w sposób istotny zwiększył się on po przerwie w prowadzeniu rozpraw w związku ze stanem epidemii. Obsada kadrowa dziesięciu sędziów, na 12 przyznaczonych etatów, nie jest wystarczająca.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o skardze przewlekłość, strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych

przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Na znaczenie sprawnego rozstrzygania sporów sądowych, jako jednego z elementów zagwarantowanego konstytucyjnie prawa do sądu, zwraca się uwagę w literaturze (S. *Pikulski*, J. *Szzechowicz*, *Ludzki wymiar prawa a przewlekłość postępowania sądowego* (w:) *Księga Jubileuszowa Profesora Tadeusza Jasudowicza*, Toruń 2004, s. 353 i n.).

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (postanowienia NSA: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08 oraz z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że naruszono w niej prawo do sądu w aspekcie rozpoznania

sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Bezspornym faktem jest, że akta sprawy wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Katowicach 21 września 2022 r. (k. 358 akt sądowych). Sąd dokonał czynności wstępnych (rejestracja sprawy, wezwanie do uzupełnienia braków apelacji, przesłanie odpisu apelacji stronie przeciwnej). W dniu 21 listopada 2022 r. do Sądu Apelacyjnego w Katowicach wpłynęła odpowiedź na apelację, następnie 22 maja 2023 r. wylosowano sędziego sprawozdawcę (k. 405 akt sądowych). Na dzień dzisiejszy procedura odwoławcza trwa więc 21 miesięcy (wrzesień 2022 r. – czerwiec 2024 r.), przy czym nie został jeszcze wyznaczony termin rozpoznania sprawy.

Powyższe ustalenia przesądzają o zasadności skargi i skutkują przyjęciem, że w zaskarżonym postępowaniu zaszła przewlekłość procedowania. Niezależnie od argumentów powołanych w odpowiedzi na skargę (takich jak m.in. braki kadrowe Sądu Apelacyjnego w Katowicach oraz duży napływ spraw), niewyznaczenie terminu rozpoznania sprawy przez okres prawie dwóch lat narusza standard rozpoznania sprawy sądowej bez nieuzasadnionej zwłoki. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22).

Uwzględniając skargę, wobec sformułowania przez Skarżącą stosownego żądania, Sąd Najwyższy miał obowiązek przyznać od Skarbu Państwa sumę pieniężną, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość. Suma ta nie stanowi odszkodowania za poniesione straty i utracone korzyści (art. 361 § 2 Kodeksu cywilnego). Nie jest również zadośćuczynieniem pieniężnym za doznaną krzywdę w rozumieniu art. 445 k.c. Suma ta pełni z jednej strony funkcję sankcji za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości

przez Państwo, z drugiej zaś funkcję rekompensaty dla strony za doznaną szkodę niematerialną, będącą wynikiem przewlekłości. Wskazany przepis określa granice rzeczowej rekompensaty (2.000,00 - 20.000,00 zł), a także stanowi, że wysokość sumy pieniężnej, we wskazanych granicach, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania.

Skarżąca wniosła o zasądzenie sumy pieniężnej w wysokości 10.000,00 zł. Skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się pod koniec lutego 2020 r. (k. 1-3 akt sądowych) i do tej pory nie zakończyło się prawomocnie, to przyjmując kwotę 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, Sąd Najwyższy przyznał Skarżącej sumę pieniężną w wysokości 2.000,00 zł za okres od 21 września 2022 r. do 4 czerwca 2024 r.

Na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość Sąd Najwyższy zalecił Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach rozpatrzenie sprawy o sygn. akt V AGa 433/22 w terminie trzech miesięcy od dnia zwrotu akt. Nakazano także Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach dokonanie zwrotu Skarżącej kwoty 200 złotych uiszczonej tytułem opłaty od skargi.

Jednocześnie Sąd Najwyższy przyznał od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz Skarżącej kwotę 240 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Katowicach do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym [§ 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1935)]

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

Paweł Czubik Joanna Lemańska Grzegorz Pastuszko

[SOP]

[ms]

